

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет журналістики

Кафедра міжнародної журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов
О.Б. Жильцов

« » 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Журналістська діяльність в умовах війн і конфліктів

для студентів

спеціальності

061 Журналістика

рівня вищої освіти

другого (магістерського)

освітньої програми

061.00.07 Міжнародні медіа та цифрові комунікації

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307065
Програма № од 89/24
Начальник відділу моніторингу якості освіти
Григорук
(підпис) (прізвище, по батьку)
« » 20 24 р.

Київ – 2024

Розробник:

Семенюк Олег Анатолійович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри міжнародної журналістики

Викладач:

Семенюк Олег Анатолійович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри міжнародної журналістики

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародної журналістики Факультету журналістики

Протокол від «30» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри

міжнародної журналістики

Віталій ТЕРЕЦУК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 061.00.07
Міжнародні медіа та цифрові комунікації

_____ . _____ . 2024 р.

Гарант освітньої програми

Віталій ТЕРЕЦУК

Робочу програму перевірено

_____ . _____ . 2024 р.

Заступник декана

Вікторія СОШИНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол № _____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	6 / 180
Курс	1
Семестр	2
Кількість змістових модулів з розподілом	6
Обсяг кредитів	6
Обсяг годин, зокрема:	180
<i>Аудиторні</i>	48
<i>Модульний контроль</i>	12
<i>Семестровий контроль</i>	–
<i>Самостійна робота</i>	120
Форма семестрового контролю	залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу — сформувати у майбутніх фахівців поняття про особливості роботи в умовах війн та конфліктів; виробити навички створення медійних матеріалів, у яких висвітлюються ситуації війни; дати уявлення про специфіку роботи та роль мас-медіа у різних конфліктних ситуаціях; розвинути необхідні для сучасного фахівця навички швидкої адаптації до нестандартних, кризових ситуацій; закласти розуміння діяльнісної стратегії в умовах конфлікту.

Дисципліна передбачає усвідомлення конфліктів як складного соціопсихологічного явища, розуміння правил існування і здійснення професійної діяльності у воєнний період. Курс спрямований на формування умінь створювати медійні матеріали про війну та інші конфліктні ситуації для розміщення на різноманітних інформаційних платформах: ТБ, радіо, друкована преса, нові медіа.

Після опанування дисципліною мають бути сформовані такі **компетентності**:

загальні:

- **ЗК08** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня;

спеціальні (фахові):

- **СК03** Здатність приймати ефективні рішення у сфері журналістики;
- **СК05** Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються;
- **СК06** Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких та/або мультидисциплінарних контекстах, за умов неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності;
- **СКУ10** Здатність використовувати мовні інструменти для створення ефективних і коректних медійних продуктів з урахуванням лінгвокультурної ситуації.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

У процесі вивчення дисципліни формуються такі **програмні результати навчання**:

- **РН01** Приймати ефективні рішення з проблем журналістики, у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних чи суперечливих інформації та вимог;
- **РН03** Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження;
- **РН07** Дискутувати зі складних комунікаційних проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання;
- **РНУ14** Створювати медіапродукти у цифровому форматі, у т.ч. для поширення на зарубіжні аудиторії.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
			Аудиторна:					Самостійна
			Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Масмедіа у періоди війн і конфліктів								
1	Типологія військових криз і конфліктів	21	2		4			15
2	Історія і сьогодення журналістики війни	21	2		4			15
3	Особливості медійної діяльності в умовах війни	21	2		4			15
4	Етика і право журналіста в умовах війн та конфліктів	21	2		4			15
	<i>Модульний контроль</i>	6						
	Разом	90	8		16			60
Змістовий модуль 2. Роль журналістів у воєнний (особливий) період								
5	Функції журналістики під час війни	21	2		4			15
6	Особливості сучасних війн	21	2		4			15
7	Інформаційні війни як частина військових дій	21	2		4			15
8	Війна, медіа і суспільство	21	2		4			15
	<i>Модульний контроль</i>	6						
	Разом	90	8		16			60
	УСЬОГО	180	16		32			120

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Масмедіа у періоди війн і конфліктів

Тема 1. Типологія військових криз і конфліктів

Типологія військово-політичних криз. Війна, військовий конфлікт, їх визначальні характеристики та місце у термінології масмедіа. Військові конфлікти у сучасному світі.

Рекомендовані джерела: основні — 1, 2, 3, додаткові — 1, 7, 8, 30, 36.

Тема 2. Історія і сьогодення журналістики війни

Історія світової військової журналістики. Історія української військової журналістики. Кризові ситуації за кордоном в інтерпретації українських журналістів. Вплив масмедіа на військові конфлікти.

Рекомендовані джерела: основні — 1, 2, 3, додаткові — 2, 3, 14, 19, 26.

Тема 3. Особливості медійної діяльності в умовах війни

Розуміння життєво важливої гуманітарної інформації. Секретна інформація, інформація з обмеженим колом доступу тощо. Взаємодія масмедіа та військових, воєнних адміністрацій тощо. Відповідальність журналіста за інформаційний контент. Вплив мас-медіа (журналістів) на перебіг воєнних конфліктів. Війна і цензура. Обмеження доступу до інформації.

Рекомендовані джерела: основні — 1, 2, 3, 4, додаткові — 4, 6, 8, 9, 10.

Тема 4. Етика і право журналіста в умовах війн та конфліктів

Міжнародне право: норми та терміни. Норми міжнародного права в умовах збройних конфліктів. Міжнародні засади професійної етики в журналістиці. Етичні дилеми в журналістиці кризових ситуацій. Особливості медійного висвітлення екстремальних ситуацій. Позитив і негатив в інформації кризових періодів. Журналістські табу, межа коректності запитань тощо.

Рекомендовані джерела: основні — 1, 2, 3, додаткові — 1, 6, 10, 13, 15, 24, 28.

Змістовий модуль 2

Роль журналістів у воєнний період

Тема 5. Функції журналістики під час війни

Інформування і вплив. Патріотизм в інформаційному полі. Протидія фейкам і маніпуляціям в умовах військового конфлікту. Мова війни. Пропаганда і контрпропаганда. Структурування інформації залежно від формату засобів масової інформації. Специфіка створення продукту для ТБ, радіо, друкованих видань, нових медіа. Особливості військових медіа. Роль військового журналіста/кореспондента.

Рекомендовані джерела: основні — 1, 2, 3, додаткові — 6, 11, 14, 18, 27, 30, 32, 36.

Тема 6. Особливості сучасних війн

Стратегія і тактика сучасних воєнних конфліктів. Техніка війни. Інформаційні операції. Основні підходи до висвітлення подій під час війни. Війна в прямому ефірі.

Рекомендовані джерела: основні — 1, 2, 3, додаткові — 3, 25, 31, 34.

Тема 7. Інформаційні війни як частина військових дій

Фейки (неправдиві новини), маніпуляція та дезінформація в інформаційному полі воєнного періоду. Мова війни. Патогенні тексти. Характеристики маніпулятивних «текстів». Пропаганда та контрпропаганда. Необхідність критичного мислення в умовах війни. Аналіз і перевірка матеріалів із різних джерел. Проблема «істинності» тексту.

Рекомендовані джерела: основні — 1, 2, додаткові — 12, 13, 16, 21, 22, 23.

Тема 8. Війна, медіа і суспільство (інформаційний простір)

Соціально-психологічна та інформаційна складова суспільного життя. Взаємовплив суспільства і медіа. Традиційні меседіа, нові медіа і соцмережі в період війн/конфліктів. Корпоративні правила журналістської діяльності. Журналісти-фрілансери.

Рекомендовані джерела: основні — 1, 2, 3, додаткові — 10, 16, 25, 31, 35, 36.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1	Відвідування лекцій	1	4	4	4	4
2	Відвідування практичних занять	1	8	8	8	8
3	Робота на практичному занятті	10	8	80	8	80
4	Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	3	75	3	75
	Разом			187		187
Максимальна кількість балів: 374						
Розрахунок коефіцієнта: $374/100 = 3,74$						

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ теми	Завдання	К-ть годин	Бали
Змістовий модуль 1.			
1	У контексті першої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати джерела за заявленою тематикою.	15	5
2	У контексті другої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати джерела за заявленою тематикою.	15	5
3	У контексті третьої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати джерела за заявленою тематикою.	15	5
4	У контексті четвертої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати джерела за заявленою тематикою.	15	5
Змістовий модуль 2.			

5	У контексті п'ятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати джерела за заявленою тематикою.	15	5
6	У контексті шостої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати джерела за заявленою тематикою.	15	5
7	У контексті сьомої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати джерела за заявленою тематикою.	15	5
8	У контексті восьмої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати джерела за заявленою тематикою.	15	5
Разом		120	40

Критерії оцінювання – кожна робота оцінюється у 5 балів.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бал
3	Обґрунтування висновків	0,5 бали
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	0,5 бали

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Модульні контрольні роботи за темами змістових модулів є практичним творчим завданням (есе або відеопрезентація проблемного питання).

Із трьох МК до кожного змістового модуля 1 і 3 – есе, 2 – відеопрезентація.

Орієнтовна тематика есе / відеопрезентацій

1. У чому, на вашу думку, відмінність у поняттях *військовий кореспондент* і *військовий журналіст*?
2. Науковці та практики акцентують увагу на різноманітних впливах медіа на перебіг воєнних конфліктів. Які з них, на Ваш погляд, виявляються в російсько-українській війні?
3. За час російсько-української війни неодноразово спостерігалися випадки, коли представники іноземних інформаційних агенцій подавали матеріали, які вони підготували, перебуваючи на території, що контролювалася армією росії, використовуючи інтерв'ю з російськими солдатами тощо. Як ви оцінюєте такі публікації, виходячи з розуміння функції журналістів і журналістики під час війни?

4. Дайте відповідь на питання «Чому у воєнний (кризовий) період особливо важливе критичне мислення при аналізі різноманітних матеріалів «аналітичного» характеру, опублікованих навіть у найбільш авторитетних ЗМІ?»

5. Висловіть вашу думку у формі есе щодо питання: «Журналістика прогнозів – за чи проти?»

6. Війни і кризи виступають каталізатором появи нових медійних шкіл, течій, персоналій тощо. В журналістиці з'являються нові відомі обличчя - фахівці, які стали авторитетними у своїй сфері. Презентуйте декілька персоналій, на ваше уподобання.

7. Презентуйте приклади медійних матеріалів (з прізвищами журналістів), у яких висвітлювалися проблеми військових конфліктів (XX-XXI ст.), і які отримали міжнародне визнання (премії, відзнаки тощо).

Критерії оцінювання есе

25-20 балів – завершена, повна, змістовна робота, висока аргументованість висновків, переконливе демонстрування обізнаності з матеріалом теми; відсутність мовленнєвих помилок, логічне, послідовне викладення матеріалу, робота відрізняється точністю формулювань, достатній рівень узагальнення знань. Присутня авторська позиція. Відсутність плагіату. Обсяг: 3 стор.

19-15 балів – робота досить змістовна, але є деякі неточності, помилки. Висновки не чіткі. Обсяг: 2-3 стор.

14-10 балів – робота недостатньо розкриває тему, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; помітна кількість мовленнєвих і логічних помилок. Обсяг: 1-1,5 стор.

9-5 балів – робота недостатньо розкриває тему, має логічні та фактичні огріхи; поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; помітна кількість мовленнєвих і логічних помилок. Обсяг: 1 стор.

4-0 балів – короткий поверхневий виклад матеріалу.

Критерії оцінювання відеопрезентації

25-20 балів – повна, змістовна робота, якісний підбір ілюстрацій, виразна візуалізація, переконливе демонстрування обізнаності з матеріалом теми; відсутність помилок, логічне, послідовне викладення матеріалу в слайдах, точність та компресивність формулювань, достатній рівень узагальнення. Відсутність плагіату. Обсяг: 15-10 слайдів.

19-15 балів – робота досить змістовна, виразна, але є деякі неточності, помилки, зайві тези або відсутність необхідних тез. Висновки не чіткі. Обсяг: 15-10 слайдів.

14-10 балів – робота недостатньо розкриває тему, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; помітна кількість мовленнєвих і логічних помилок, некоректно запозичених тез. Обсяг: 9-5 слайдів.

9-5 балів – робота недостатньо розкриває тему, має логічні, фактичні, візуальні огріхи; поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків;

помітна кількість мовленнєвих/графічних і логічних помилок, некоректно запозичені тези. Слабка візуалізація. Обсяг: мінімальний.

4-0 балів – короткий поверхневий виклад матеріалу, спрощений технічний бік. Обсяг: мінімальний.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумковий контроль здійснюється у формі *заліку*.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- *Методи письмового контролю*: модульне письмове тестування, підсумкове письмове тестування, реферат.
- Комп'ютерного контролю: тестові програми.
- *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних та індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних та індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	90–100
Дуже добре	82–89
Добре	75–81
Задовільно	69–74
Достатньо	60–68
Незадовільно	0–59

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ

Разом 180 год., із них: лекції — 16 год., практичні заняття — 32 год., самостійна робота — 120 год., модульний контроль — 12 год.

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. Масмедіа у періоди війн і конфліктів (187 балів)				Змістовий модуль 2. Роль журналістів у воєнний період (187 балів)			
	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	Типологія військових криз і конфліктів (1 бал)	Історія і сьогодення журналістики війни (1 бал)	Особливості медійної діяльності в умовах війни (1 бал)	Етика і право журналіста в умовах війн та конфліктів (1 бал)	Функції журналістики під час війти (1 бал)	Особливості сучасних війн (1 бал)	Інформаційні війни як частина військових дій (1 бал)	Війна, медіа і суспільство (1 бал)
Теми практичних занять	Типологія військових криз і конфліктів (22 бали)	Історія і сьогодення журналістики війни (22 бали)	Особливості медійної діяльності в умовах війни (22 бали)	Етика і право журналіста в умовах війн та конфліктів (22 бали)	Функції журналістики під час війти (22 бали)	Особливості сучасних війн (22 бали)	Інформаційні війни як частина військових дій (22 бали)	Війна, медіа і суспільство (22 бали)
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1-3 (75 балів)				Модульна контрольна робота 4-6 (75 балів)			
Підсумковий контроль	Залік							

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Буроменський М., Штурхецький С., Білз Е., Бетц М., Шюпп К., Казанжи З. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. Київ : ВАІТЕ, 2016. 118 с.
2. Журналісти на війні. Документальні дослідження, хронікальний літопис, аналітика. Харків, "Фоліо", 2022, 446 с.
3. Конфліктологія: навчальний посібник / П. С. Прибутько та ін. ; Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет внутрішніх справ. Київ : КНТ, 2011. 136 с.

Додаткові:

1. Богуш Л. А. Роль засобів масової інформації у висвітленні збройних конфліктів у світі: теоретичний підхід // Прикладні соціально-комунікаційні технології. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/4_2021/part_3/50.pdf
2. Висвітлення конфлікту на Сході в українських медіа. Спеціальний звіт. Київ : ГО «Детектор медіа». 19 с.
3. Гайдай Д.Ю. Вплив західних медіа на перебіг війни в Боснії і Герцеговині (1992–1995). Наукові записки. Випуск 5 (61). ІПіЕНД імені І.Ф.Кураса НАН України. С. 152–164. URL: https://ipend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/gaidai_vplyv.pdf
4. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний
5. Горевалов С.І., Зикун Н.І. Військові ЗМК в інформаційному просторі України: завдання й перспективи розвитку. *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*. 2013. Вип. 38. С. 250–256.
6. Діяльність ЗМІ під час воєнного стану. URL: <https://law-in-war.org/diyalnist-zmi-pid-chas-voyennogo-stanu/>
7. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. Київ : ВАІТЕ, 2016. 118 с.
8. Земляна І. Журналіст і (НЕ) безпека. *Посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах*. Київ : Інститут масової інформації, 2016. 194 с. URL: <https://imi.org.ua/books/zhurnalist-i-ne-bezpeka-posibnyk-dlya-zhurnalistiv-yaki-pratsyuyut-v-nebezpechnyh-umovah-i1913>
9. ЗМІ і війна: особливості поширення інформації та фото під час воєнного стану. URL: <https://www.ppl.org.ua/zmi-i-vijna-osoblivosti-poshirennya-informaci%D1%97-ta-foto-pid-chas-voyennogo-stanu.html>
10. Інформаційна війна у сучасному медійному просторі. URL: <https://www.infowar.info/>
11. Катеринич П.В. Соціальна відповідальність журналістики в умовах інформаційної війни. *WSPÓŁPRACA EUROPEJSKA* NR 4(23) 2017 /

- EUROPEAN COOPERATION. Vol. 4(23) 2017. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/91812.pdf>
12. Кость Степан. Журналістика і війна: Навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 414 с. https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/11/1-414-book_9_03_2016.pdf
 13. Підмогильна Н.В., Наурузов А.Р. Українська військова преса: відповідність часу. *Communications and Communicative Technologies*. Вип. 19. 2019. С. 62–69.
 14. Позняков О.П. Українська військова журналістики (XIX-го — початку ХХ століття): Навчальний посібник. Київ: ВІКНУ, 2023. 159 с. URL: https://mil.knu.ua/files/350_1139761521.pdf
 15. Посібник з верифікації. URL: https://verificationhandbook.com/book_ua/
 16. Посібник з безпеки для журналіста. Національна спілка журналістів України (2022): веб-сайт. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381168/PDF/381168ukr.pdf.multi>
 17. Почепцов Г.Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 260 с.
 18. Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану. Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України № 73 від 3 березня 2022 року. URL: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/nakaz_73_zi_zminamu.pdf
 19. Семенюк О.А. Мас-медіа воєнного часу: проблеми лінгвістичного інструментарію. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 33 (72) № 5, Ч. 2. 2022. С. 259–264. URL: https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/5_2022/part_2/43.pdf
 20. Семенюк О.А., Білоус В.Б. Право та відповідальність журналістів у дзеркалі західної масової культури. *Вчені записки Таврійського національного університету. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 34 (73) № 4. С.307-313. URL: http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/4_2023/52.pdf
 21. Стандарти і етика журналістики в умовах конфлікту і кризових ситуацій. Рекомендації. URL: <https://ms.detector.media/profstandarti/post/12146/2014-12-19-standarty-i-etyka-zhurnalistyky-v-umovakh-konfliktu-ta-kryzovyykh-sytuatsiy-rekomendatsii>
 22. Чубук О. Л. Медійники на російсько-українській війні. Вміст і місце журналістики в нових умовах діяльності. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 33 (72) № 5 Ч. 2 2022. doi: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.2/45>
 23. Як висвітлювати конфліктно вразливі групи населення. URL: <https://imi.org.ua/advice/yak-visvitlyuvati-konfliktno-vrazlyvi-grupi-naselennya-infografika/>

24. Які обмеження та особливості роботи медіа діють в Україні під час великої війни. URL: <https://detector.media/infospace/article/203615/2022-10-11-yaki-obmezheniya-ta-osoblyvosti-roboty-media-diyut-v-ukraini-pid-chas-velykoi-viyny/>
25. Horowitz, D. (1979). The Control of Limited Military Operations: The Israeli Experience. International Violence: Terrorism, Surprise and Control. Y. Evron (ed.) (Jerusalem: The Hebrew University, The Leonard Davis Institute for International Relations, 1979), pp. 258–276. URL: http://osvita.mediasapiens.ua/monitoring/advocacy_and_influence/mizh_p_ropagandoyu_ta_standartami/
26. Nosek, H. (2006). Media and Political Violence, Hampton Press.
27. Viner K. A mission for journalism in a time of crisis. URL: <https://www.theguardian.com/news/2017/nov/16/a-mission-for-journalism-in-a-time-of-crisis>

9. ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ

1. Sharon Schmikle. Reporting War. Dart Centre Europe : веб-сайт. URL: <https://dartcenter.org/content/reporting-war-0#.VVtrBqlmyBQ>
2. Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України № 73 «Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану (Із змінами, внесеними згідно з наказом № 196 від 12.07.2022). Міністерство оборони України : веб-сайт. URL: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/nakaz_73_zi_zminamu.pdf
3. Психологія війни. Як журналістам працювати з чутливими темами. Інститут масової інформації : мінікурс URL: <https://imi.org.ua/news/do-17-kvitnya-reyestratsiya-na-kurs-psyhologiya-vijny-yak-zhurnalistam-pratsyuvaty-z-chutlyvymy-i45025>
4. Global Investigative Journalism Network. URL: <https://gijn.org/resource/investigative-journalism-manuals/>